

El verí del teatre de Rodolf Sirera: la mort com a
espectacle.

Reflexions per a la preparació de la nova Prova
d'Accés a la Universitat.
Octubre-2019

Isabel Marcillas Piquer
Isabel.marcillas@ua.es

UA

UNIVERSITAT D'ALACANT
Departament de Filologia Catalana

Índex

1. Introducció
2. L'autor
3. L'obra: *El verí del teatre*. Algunes dades, argument i temes
4. *El verí del teatre*: emmarcament, focalització i estructura discursiva
 1. Emmarcament
 2. Focalització
 3. Estructura discursiva
 - 4.3.1. Espai
 - 4.3.2. Localització temporal
 - 4.3.3. Seqüenciació
 - 4.3.4. Temps
 - 4.3.5. *Tempo*: subministrament de la informació
 - 4.3.6. Els personatges
 - 4.3.7. Acotacions
 - 4.3.8. Parlaments
 - 4.3.9. Paratextos

1. Introducció: Per què llegir teatre?

- Implica una reflexió prèvia sobre el fet teatral
 - Doble especificitat: textual i escènica
 - Textualment, presenta unes característiques específiques
 - Eina didàctica amb valor pedagògic: afavoreix la reflexió, genera empatia, propicia el diàleg
 - Socialitza
 - Aplicacions relatives a les dramatitzacions: treball amb el propi cos, modulació de la veu, pèrdua de les pors escèniques...
 - Teatre en català: ens permet connectar amb la pròpia cultura, millorar qüestions lingüístiques, conèixer els nostres autors

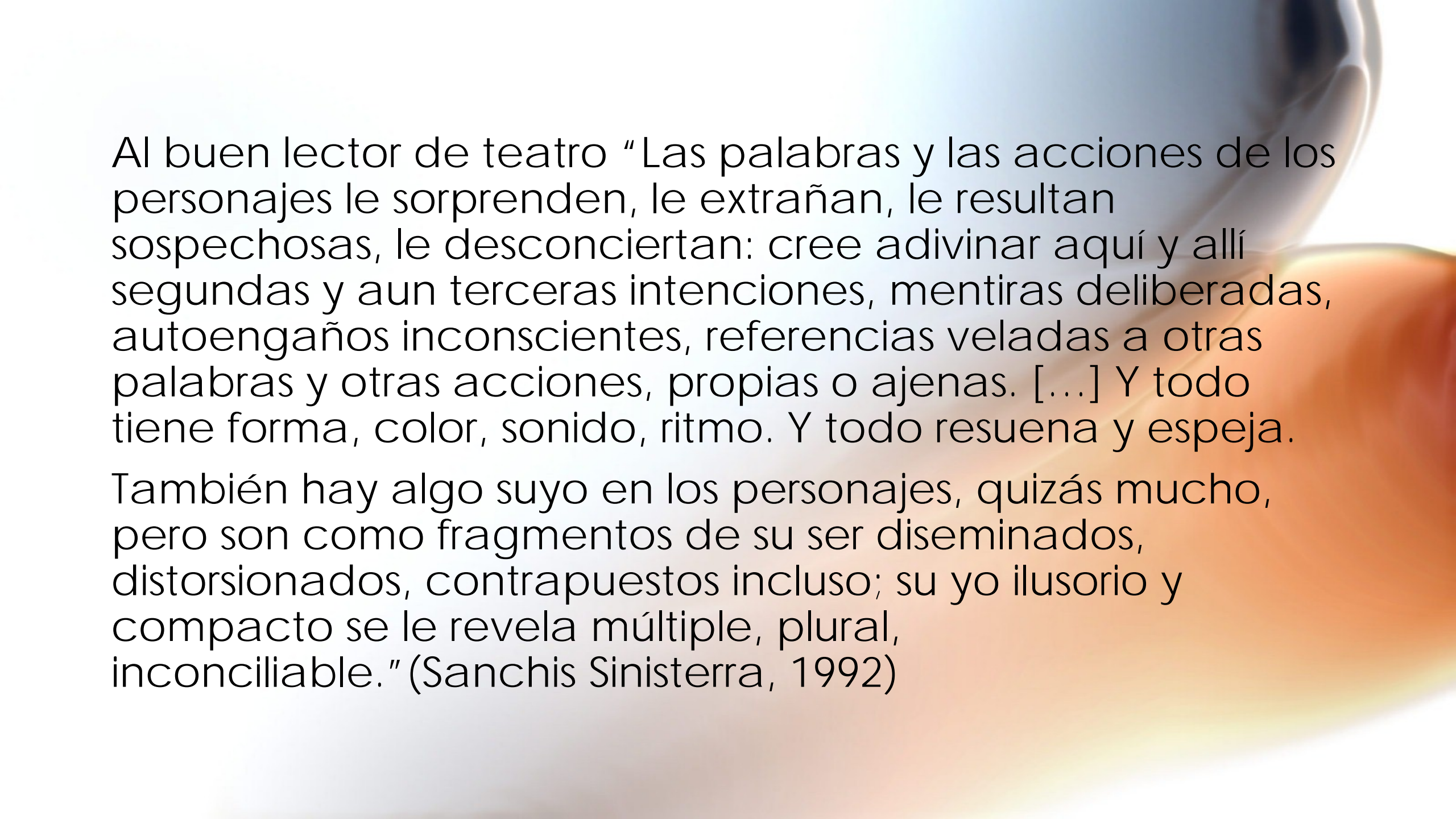
.....

1. Introducció: per què llegir teatre?

- Per a gaudir. Proponem lectures dramatitzades.

“Leer un texto teatral consiste en asistir a una representación imaginaria [...]el lector es un director virtual.”

Al buen lector de teatro “Las palabras y las acciones de los personajes le sorprenden, le extrañan, le resultan sospechosas, le desconciertan: cree adivinar aquí y allí segundas y aun terceras intenciones, mentiras deliberadas, autoengaños inconscientes, referencias veladas a otras palabras y otras acciones, propias o ajenas. [...] Y todo tiene forma, color, sonido, ritmo. Y todo resuena y espeja.

También hay algo suyo en los personajes, quizás mucho, pero son como fragmentos de su ser diseminados, distorsionados, contrapuestos incluso; su yo ilusorio y compacto se le revela múltiple, plural, inconciliable.” (Sanchis Sinisterra, 1992)

Llegir teatre...

És divertit!!!!

I El verí del teatre... també???
Investiguem-ho!
Incitem la curiositat
Promoguem l'opinió pròpia

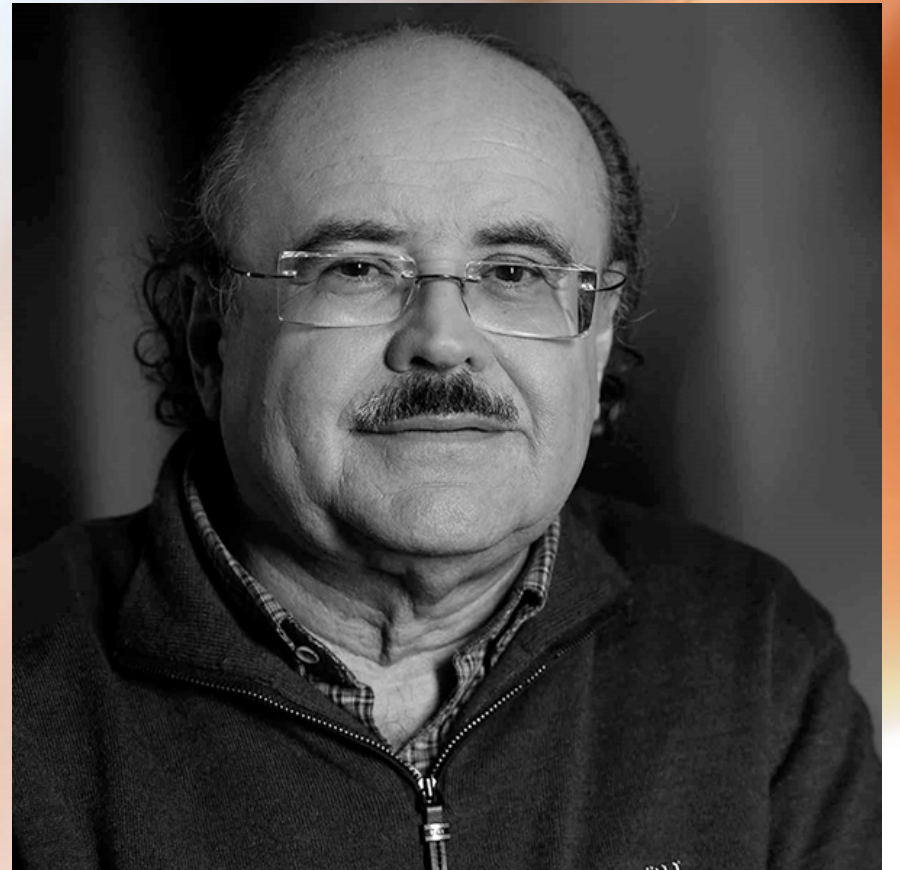

2. L' autor

- *El verí del teatre* va ser escrita el 1978 per Rodolf Sirera (València, 1946): home de teatre i intel·lectual remarcable del País Valencià, peça clau en la renovació del teatre valencià contemporani.

Vegeu:

<https://www.escriptors.cat/autores/sirerar/biografia>

2. L'autor

- Va nàixer en una família de classe mitjana que vivia a la part menestral i tradicional de València. Afirmava que es va dedicar al teatre perquè, tant en el seu cas com en el del seu germà, va ser "fruit d'una presa de posició política en un moment determinat".
- Va començar escrivint dramatúrgies: reconversions i adaptacions de textos per a grups petits.
- Va formar part de grups de teatre independent: Centre Experimental de Teatre, El Rogle
- Va acceptar responsabilitats de gestió teatral i va crear Sagunt a Escena.
- Va exercir el paper de crític teatral en diversos mitjans
- Professor universitari a Chicago...
- 1990 director gerent del Teatre Principal de València...

2. L'autor: context teatral dels seus inicis

- Època d'incerteses entre el final del franquisme i l'inici de la Transició.
- Proliferació dels grups de teatre independent (locals parroquials, entaulats de festes majors...)
- Circuit comercial danyat i quasi sempre en castellà
- El públic començava a acceptar els espectacles moderns i alternatius (obres progressistes i crítiques que pretenien captar un públic juvenil)
- Es busca abandonar el succedani del sainet valencià

2. L'autor: context teatral dels seus inicis

- Alguns grups de teatre independent que proliferaren arreu del País Valencià:
 - Carnestoltes (Juli Leal)
 - L'Entaulat (Joanvi Cubedo i Manel Cubedo)
 - Grup 49 (Manuel Molins)
 - Pluja (Ximo Vidal)
 - La Cazuela (Alcoi, en castellà)
 - La Carátula (Elx)
 -

Activitat teatral a Alacant: Asociación Independiente de Teatro de Alicante (des del 1975)

- S'encarregava de portar companyies de teatre que feien representacions per als socis, habitualment a l'Aula de Cultura de la CAM (inclús en algun dels antics barracons de la UA que quedaven de l'antic aeròdrom).
- S'oferien sessions especials de les representacions que es feien al Teatro Principal o descomptes per a poder-hi assistir.
- En un inici el director va ser Luís de Castro, que anys després seria director del Teatro Principal.
- La majoria de les obres eren en castellà.
- També va a ver-hi representacions en català de grups com Dagoll Dagom, Tricicle, La Fura dels Baus i Els Joglars, els quals en més d'una ocasió triaren Alacant per a l'estrena dels seus muntatges, com és el cas de "Te deum".
- L'Asociación lliurava cada any els seus premis a les obres i actors/actrius més representatius.
- Font: Teresa Torregrosa (Associada a l'Asociación Independiente de Teatro de Alicante).

2. L'autor: evolució de la producció

(segons R.Rosselló, 2009)

- 1a etapa: escriptura caracteritzada pel compromís amb la llengua i la història dels valencians, en un context de recuperació del teatre en la nostra llengua. Primera trilogia *La desviació de la paràbola*.
- 2a etapa (a partir del 1977-78): s'hi situa l'obra que ens ocupa. Escripció desvinculada dels grups de teatre independent. Voluntat professional i gust pel treball textual amb formes i subgèneres diversos.
- 3a etapa (1984-1994): trilogia escrita amb el germà, Josep Lluís (*Trilogia de les ciutats*). Característiques: ficcions relacionades amb la Guerra Civil. Investigació amb els elements de l'escripció teatral: treball amb diversos plans teatrals i incorporació del llenguatge del cinema o la ràdio.
- 4a etapa (finals dels noranta), destaquem: *Punt de fuga* (1999) caracteritzada per l'experimentació formal. *Europa en guerra*, trilogia que suposa una obertura cap al marc europeu.

2. L'autor: darrera etapa

- A partir de la mort del germà, Josep Lluís (2015)
 - Tanca la trilogia *Europa en guerra* encetada amb el germà: *Silenci de negra* (1999-2000), *Benedicat* (2001-2005), *Dinamarca* (2019), l'última obra dels germans Sirera.
 - *Plagi* (2019): "Una obra teatral madura, espere que un punt sorprenent, sobre el que és ficció i realitat, i sobre el que és veritat i mentida en les relacions entre les persones. Un *thriller* domèstic?. Potser sí. Millor, una comèdia amb sorpresa final, per la qual transiten, silenciosament o no molt, els fantasmes més estimats de l'escriptor" (Rodolf Sirera, pròleg a *Plagi*).
 - "Crec que si hi ha una característica del meu teatre dins del context del teatre català contemporani és la seua atipicitat" (Sirera, 1986).

3. L'obra.

Recordem-ne algunes dades

- Resultat d'un encàrrec televisiu, cosa que en determina les característiques: unitat d'acció, de temps i d'espai; dos personatges.
- Durada aproximada de la representació: 1 hora.
- Atractiu: facilitat de muntatge.
- No és especialment lúdica, ni especialment contemporània, segons l'autor, tot i que els muntatges sí que puguen ser-ho.
- Es va representar per primera vegada el 1979 en el Festival de Sitges.
- Es va representar al Teatro María Guerrero de Madrid el 1983; l'èxit que assolí li suposà un punt d'inflexió en la seua trajectòria.
- Profusament traduïda i representada.

3. L'obra: *El verí del teatre*. Argument i temes. De què va? Quin n'és l'argument?

- Desenvolupem la capacitat de síntesi

L'acció ens situa al París dels anys previs a la Revolució Francesa. Un aristòcrata convida Gabriel de Beaumont, actor, al seu palau. En un principi pareix que la intenció del marquès és que Gabriel hi represente un fragment d'una peça que ell mateix ha escrit. Però, a poc a poc, esbrinem que les intencions finals del marquès en són unes altres: experimentar amb l'actor perquè aquest li oferisca una representació única de... la pròpia mort!

Només això...???

Pareix poca cosa per a un intel·lectual de primera línia!

Busquem allò que s'hi amaga: quins són els temes que s'hi desenvolupen?

Una primera proposta per a lectors i lectores menys exigents a partir del fragment següent

- **CRIAT** (*Impertorbable*): Perdoneu la meua gosadia, senyor, però les categories socials són també una convenció, com moltes altres coses.
- **GABRIEL**: Ah, no; això no és de veres. El teu marquès, per exemple, exerceix el poder... Gaudeix d'un poder efectiu, real... Aquest poder –i tu has de saber-ho, sense dubte, millor que jo mateix– no és una convenció social precisament...
- **CRIAT**: Sí, però es pot accedir de la misèria al poder, o del poder a la misèria. Els *status socials* poden ser invertits...
- **GABRIEL** (*sorprès*): Decididament, tu seràs un d'aquells que estaven subscrits d'amagat a l'*Enciclopèdia*. Mai no s'havia sentit un criat expressar-se amb un vocabulari semblant! [...] Aquest vi tan dolç no m'ha degut caure massa bé. No havia d'haver-lo pres... sempre passa el mateix... (*Transició*). El meu lloc en la societat, dius? El meu lloc en la societat es manté tot temps en precari. Depèn del meu art, i l'art depèn també dels gustos d'una època... [...]
- **CRIAT** (*emocionat*): Un còmic... La professió més menyspreada i envejada alhora. Tothom sent la necessitat de representar alguna volta... En la vida real, vull dir; fora dels escenaris...(146-147).

Una possible resposta

Les temàtiques que es desenvolupen en *El verí del teatre*, obra de **Rodolf Sirera** a la qual pertany el fragment, són diverses. En aquest cas, s'hi poden destacar dos eixos temàtics remarcables. El primer incideix en les **classes socials** com a vertebradores d'una societat piramidal, en la qual no tots tenim el mateix poder; en aquest sentit cal tindre en compte que la història se situa en els **anys previs a la Revolució Francesa**. El segon eix temàtic rellevant fa referència a **qüestions metateatral**s: els límits entre la realitat i la ficció en la interpretació actoral.

XXXIV
SAGUNT
a
ESCENA

JULIOL
AGOST
SETEMBRE
2017

**EL VERÍ
DEL TEATRE**

9 d'agost · 20.30 h
Centre Cultural Mario Monreal · SAGUNT

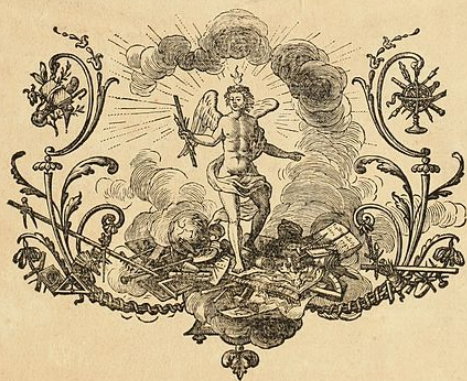
MO-570

ENCYCLOPÉDIE,
 O U
 DICTIONNAIRE RAISONNÉ
 DES SCIENCES,
 DES ARTS ET DES MÉTIERS,
 PAR UNE SOCIÉTÉ DE GENS DE LETTRES.

Mis en ordre & publié par M. *DIDEROT*, de l'Académie Royale des Sciences & des Belles-Lettres de Prusse; & quant à la PARTIE MATHÉMATIQUE, par M. *D'ALEMBERT*, de l'Académie Royale des Sciences de Paris, de celle de Prusse, & de la Société Royale de Londres.

*Tantum series juncturaque pollet,
 Tantum de medio sumptis accedit honoris!* HORAT.

TOME PREMIER.

A PARIS,

Chez { *BRIASSON*, rue Saint Jacques, à la Science.
DAVID l'aîné, rue Saint Jacques, à la Plume d'or.
LE BRETON, Imprimeur ordinaire du Roy, rue de la Harpe.
DURAND, rue Saint Jacques, à Saint Landry, & au Griffon.

M. DCC. LI.

AVEC APPROBATION ET PRIVILEGE DU ROY.

Il' *Enciclopèdia*, no cal esmentar-la?

Alguns anys abans Diderot i d'Alembert havien publicat l'*Encyclopédie*, conjunt de coneixements (1751-1765) on recollia el pensament il·lustrat.

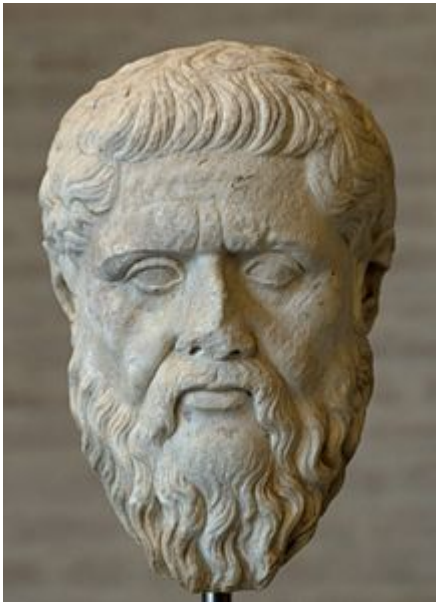
Diderot va morir l'any 1784

Us heu fixat en quina data se situa l'acció de l'obra???

D'altres observacions per a lectors exigents:

- Partim del subtítol de l'obra:
 - “Diàleg entre un aristòcrata i un comediant”
 - Durant la lectura de l'obra: assistim a un diàleg en el sentit més platònic del terme?
 - Es tracta d'intercanvis dialèctics entre dos interlocutors d'igual capacitat i rellevància Intel·lectual?

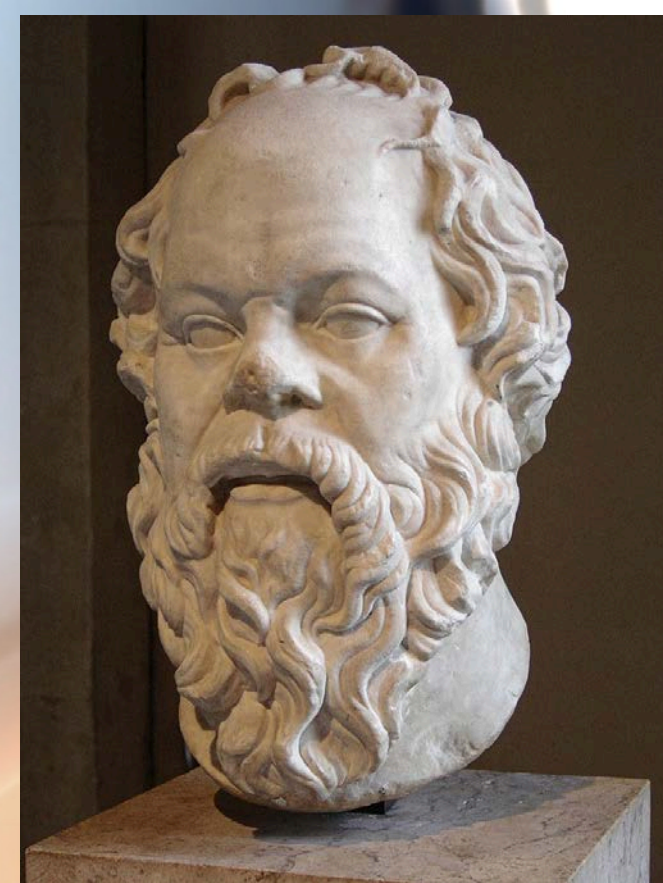

Realment no

- Es tracta d'un diàleg, o combat dialèctic desigual que ens aproxima a la concepció socràtica del diàleg:

En el desenvolupament de l'obra, el marquès (que mostra paral·lelismes amb el Marquès de Sade) imposa el seu criteri, davant un interlocutor menys capacitat.

De fet, el marquès fingeix ignorància (disfressat de criat) per exposar la debilitat de la posició de Gabriel de Beaumont.

Referim-nos a algun dels paratextos:

- Dedicatòria a Joan Brossa
 - “Què caldria que féssiem per deixar satisfets jutges tan exigents?... Únicament ens hauríem d’allunyar de les coses naturals, per deixar-nos caure entre els braços de les extraordinàries” *Britànic* de Jean Racine.
- Racine i Corneille són les principals figures de la tragèdia clàssica francesa, allunyada totalment de la naturalitat.

Característiques de la tragèdia clàssica:

- Temes extrets de la mitologia grecorromana
- Recreació de mons llunyans
- Decorats refinats i opulents
- Adreçada a un públic lletrat
- S'hi reflectia l'estructura monàrquica de la societat
- S'hi usaven metàfores i complexes formes de versificació
- **Afectació en les interpretacions**

Comentem l'acotació inicial

- “París, 1784. Sala privada d'un palau rococó. Mobles d'acord amb els gustos i estil de l'època [...] s'observa l'avanç inexorable del capvespre. [...] Un criat, de caminar incert, encén parsimoniosament els canelobres” (p. 141)

Ens preguntem

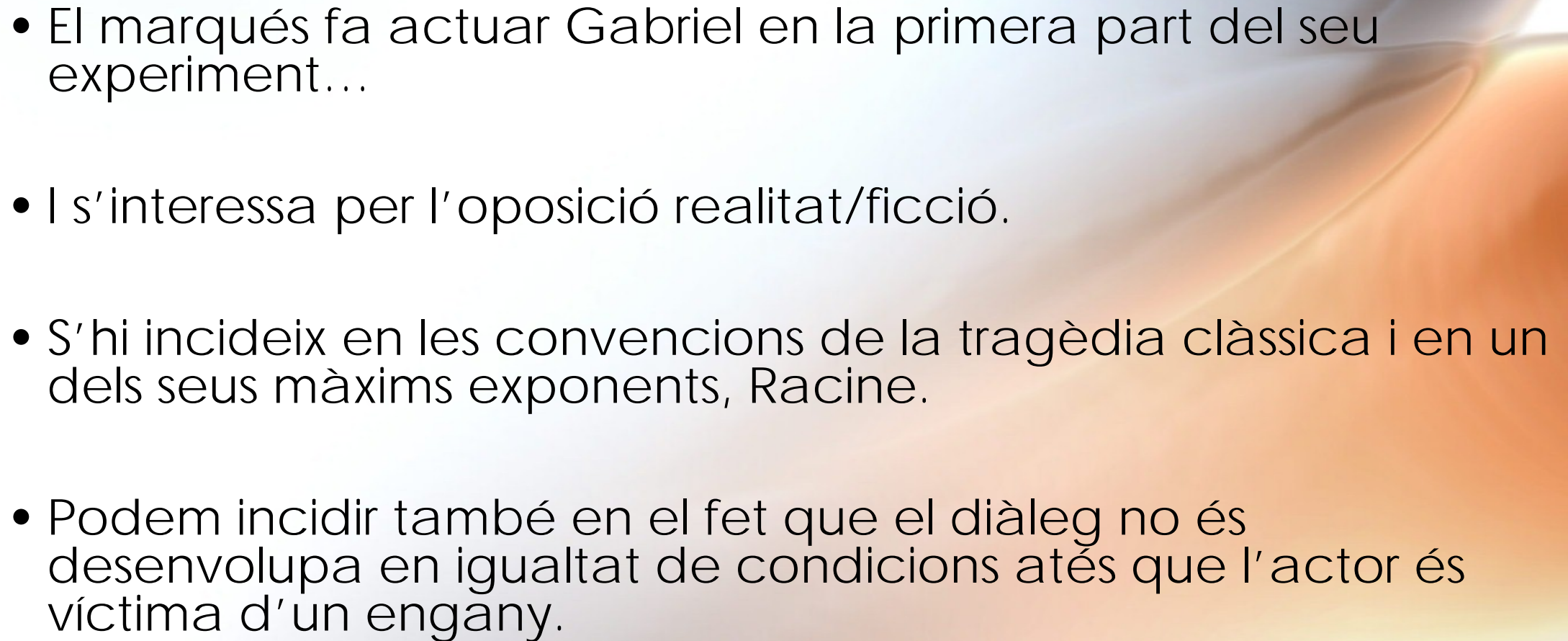
- “L'avanç inexorable del capvespre” Té una doble significació?
- El criat encén els canelobres només perquè es fa de nit?
- Les vostres respostes...

Analitzem-ne algun fragment més:

- **GABRIEL:** No m'has llevat els ulls de damunt des que has entrat en aquesta cambra. T'envia el señor marqués per espiar-me...?
- [...]
- **CRIAT:** [...] vós mateix heu afirmat abans que heu de recórrer a determinada manera de parlar... la correcta col·locació de la veu... Això és convencional. I, per altra banda, com participar sincerament dels sentiments dels personatges de Racine, posem per cas, quan Racine, com tots els clàssics, s'expressa per mig del vers, d'una forma que, segons jo arribe a entendre, no és natural i amb un vocabulari que per altra banda, tampoc no és un vocabulari d'ús corrent? (pàg. 144-146)
- <https://www.youtube.com/watch?v=Xnp6kWz9TIA> (Minuts del 5 al 8 aprox.)

Els vostres comentaris...

-
- El marqués fa actuar Gabriel en la primera part del seu experiment...
 - I s'interessa per l'oposició realitat/ficció.
 - S'hi incideix en les convencions de la tragèdia clàssica i en un dels seus màxims exponents, Racine.
 - Podem incidir també en el fet que el diàleg no és desenvolupa en igualtat de condicions atés que l'actor és víctima d'un engany.

Seguim comentant:

- **MARQUÉS:** Si no ho dubte, amic meu! Simplement remarque un fet del que vós mateix, segurament no arribeu a tenir ni consciència (*Pausa breu*). En la vida real, com tractava d'explicar-vos abans, actuem... tots nosaltres, tothora... Aquesta actuació quotidiana és, per altra banda, absolutament necessària per a la supervivència del *status social*... Fins i tot per a la nostra pròpia supervivència com a individus... Ah, si prenguéssim seriosament les teories del senyor Rousseau, aquest món seria una mena d'infern...! (*Diu açò amb una certa delectació morbosa.*) El bon salvatge... (*Pausa. Somriu.*) (Pàg. 152)

Els vostres comentaris...

- El fragment incideix en les dues temàtiques que vertebraven l'obra:
- La primera, i més rellevant, els límits difusos de la representació actoral i del que és ficció o realitat.
- La segona, les jerarquies socials com a element que permet la pervivència d'individus pertanyents a una classe social alta, il·lustrada, afectada... com en les mateixes tragèdies clàssiques.
- L'esment a Rousseau és indefugible: pensa que l'home és bo per naturalesa, però que la civilització el corromp. El bon salvatge s'esmenta per oposició a la civilització i a la Raó.

Reflexionem sobre un dels parlaments finals:

- MARQUÉS: [...] Jo no us he donat a beure cap antídot, Gabriel. Tot el contrari. Us acabeu d'enverinar
- GABRIEL: [...]
- MARQUÉS: Jo mai no us he dit que aquell vi [...] estigués emmetzinat [...] Això ho heu suposat vós. [...] L'únic verí vertader, l'únic verí mortífer, contra el qual, us ho jure, no existeix cap antídot conegut, és el que acabeu de prendre fa un moment [...] El vostre temps s'ha acabat, i ara ja no podeu decidir sobre la vostra existència, ni sobre els vostres actes. La mort us esclavitza. Us ha tancat en la seua presó... i s'ha curat d'assegurar-ne bé les portes [...] d'ara en avant, el curs de la vostra agonia esdevé perillós. I jo desitge poder contemplar-lo tranquil·lament, sense haver de preocupar-me per la meua seguretat (pàg. 174-175).
- <https://www.youtube.com/watch?v=Xnp6kWz9TIA> (minut 48' aprox.)

Les vostres reflexions:

On estan els límits???

- La mort com a espectacle.
- La **transgressió** com a tema principal d'*El verí del teatre*
- El marqués "És un assassí per partida doble: mata persones i ficcions, mata l'actor i mata el teatre, per al seu torn entronitzar la Realitat" (Gilabert, 2011)
 - Fill de la Il·lustració no s'adona que el seu experiment és també fruit de la raó.

Els temes de l'obra segons el mateix Rodolf Sirera

- <https://www.youtube.com/watch?v=0JfA7SGgIKI>
- Història de dominació: qui té el poder?
- Es pot convertir una ficció en una realitat?
- On estan els límits de l'escenari?
- Per què en el teatre representem i no podem viure?
- Parla de la tècnica de l'actor
- Parla dels límits entre la realitat i la ficció
- Obra de terror psicològic

Altres consideracions del dramaturg al voltant de la temàtica

- “Quant a «El verí...», s’ha parlat molt de la dialèctica poderós-oprimit, però jo pensé que això és secundari. Hi pesa més la possibilitat d’exercir la crueltat. Si això dona plaer, es pot fer? Aqueixa és la gran pregunta”

(Entrevista realitzada a Rodolf Sirera per Antoni Prats, 1986)

Opinió de la crítica al voltant de l'obra general de Sirera segons Palomero (2012)

- “El tema recurrent que destaca com un iceberg enmig de l'oceà, en tota la seua obra és: l'especulació sobre l'enfrontament conflictiu de la persona amb el context que la mediatitza i que li provoca problemes d'identitat i comunicació”.
- “El teatre com a instrument per a reflexionar sobre la realitat a través de la seua reelaboració”.
- No és això el que trobem al *Verí*????

Proposta didàctica:

- Promovem un diàleg platònic entre els integrants del grup:
 - Reflexionem en quines situacions de la vida quotidiana està present la possibilitat d'exercir el poder i fins a quin punt això marca les relacions amb els altres.
 - Quins són els límits ètics per a obtenir plaer? És lícit obtenir plaer a través de la vexació dels altres? Tenim exemples d'aquesta circumstància en la vida quotidiana, potser a través dels mitjans de comunicació?
- Tertúlies literàries dialògiques:
 - Tot l'alumnat es compromet a llegir un nombre de pàgines (o l'obra sencera) en tria algun fragment i el llig a la resta de l'alumnat; explica per què li ha cridat l'atenció a fi de generar un debat amb la resta de companys i companyes. En cada sessió es tria un moderador.

2a part

4. *El verí del teatre*: emmarcament,
focalització i estructura discursiva
(A partir de R. Rosselló, 1999)

4.1. Emmarcament

- Emmarcament ficcional de caire marcadament **realista**:
 - Marcadors espaciotemporals en la primera acotació (París, 1784)
 - **Macroespai** ficcional: París
 - **Microespai** ficcional: palau rococó, estil històric
 - Referències a Diderot, l'Enciclopèdia, Racine, Rousseau...
 - Aparença externa dels personatges no marcada explícitament
 - Tractament tu/vós (representació de la conducta social dels personatges).
 - Incís relatiu a la varietat diacrònica: valencià estàndard. L'autor no busca apropar-se al marc temporal mitjançant la llengua.

4.2. Focalització

- Focalització: punt de vista des del qual es mostra la història.
 - En aquest cas, és el prototípic del gènere teatral
 - Punt de vista extern: no hi ha narradors generadors que mediatitzen la història

4.3. Estructura discursiva

- Es presenta sense divisions formals explícites
 - Interacció continuada entre dues persones dramàtiques
 - Únic espai escenogràfic amb una alteració rellevant
 - No hi ha relació amb el món latent o és mínima
 - La durada de l'acció coincidirà amb la de la representació

4.3.1. L'espai

- Espai escenogràfic
- Espai latent referit
- Espai latent contigu
 - En general es recrea un espai que genera **sensació d'angoixa**
 - Recordem, per exemple el "gran finestral enreixat"

4.3.1. L'espai

- Modificació de l'espai escenogràfic
 - “(EI MARQUÉS descorre les cortines de la gran arcada que fa xamfrà en el fòrum, hi queda al descobert una espècie d'absis, amb estretes finestres enreixades, i sense cap porta. Els murs són de pedra, sense treballar. Sembla el decorat teatral d'una presó de l'Edat Mitjana. Al centre d'aquest espai, i com a únic element de mobiliari, un gran seient amb respatller i braços, també de pedra, que recorda un tron reial.)” (Pàg. 56-57)

4.3.1. L'espai

- Modificació de l'espai escenogràfic
 - “(Avança cap a un costat de l'escenari, per la part on ha descorregut les cortines, i prem una motllura de la paret. Suaument i sense bruit comença a baixar del sostre una gran reixa, la qual, en uns segons tan sols, arriba a terra, tancant completament la boca del petit escenari.)” (pàg.173)

4.3.1. L'espai

- “**CRIAT**: Això és un armari guarda-roba (*somriu*) i l'altra porta, la que dona al vestíbul, està tancada amb clau...
- **GABRIEL**: (*Comprovant que és de veres, s'encara amb el criat*): Tancada?
- **CRIAT**: Des de fora. Aqueixes són les ordres que he donat al meu majordom.” (pàg. 149)
- Espai caracteritzat per la incomunicació
- Relació dins-fora: llum exterior i rellotge

4.3.2. Localització temporal

- Explicitada en l'emmarcament de l'acció
- "Avanç inexorable del capvespre"
 - Metafòricament relacionat amb la proximitat de la Revolució Francesa i amb la mort del mateix Gabriel.
- Sonen sis campanades
- Intensitat de la il·luminació
 - Cal posar-la en relació amb l'engany del Marqués.

4.3.3. Seqüenciació

- No presenta divisions formals: interacció continuada
- Les seqüències es dedueixen de la interacció escènica i de la informació que es comparteix entre els personatges i el públic
 1. El Marqués es fa passar per criat
 2. Descobriment del motiu de la trobada i primera representació de Gabriel
 3. Suposat enverinament i segona representació de l'actor
 4. Descobriment de tota la veritat

Podem dividir l'acció en seqüències mitjanes i microseqüències atenent al subministrament de la informació.

4.3.4. Temps del discurs

- Acció continuada i lineal amb alguna retrospecció inicial que justifica la situació
- Com que no es torna a sentir el rellotge podem determinar que transcorre menys d'una hora entre el principi i el final del discurs.

4.3.5. *Tempo*: subministrament de la informació

- Funciona *in crescendo*: s'acumula la tensió
- El final ofereix una situació marcada pel sadisme
- Indicis textuais (verbals i no verbals)
 - Porta tancada
 - Disfressa del Marqués
 - Delectació morbosa del seu comportament
 - Seqüències relacionades amb el vi
 - Combinació d'engany i sorpresa (a Gabriel, però també al públic): el Marqués només deixa d'actuar en la part final.

4.3.6. Els personatges

- Dues persones dramàtiques (CRIAT-MARQUÉS i GABRIEL DE BEAUMONT)
- Un personatge latent
- MARQUÈS:
 - Aparència externa marcada per la simulació en un primer moment.
 - Pas de criat a marquès marcat per un canvi de veu.
 - Posició social que li permet aconseguir allò que vol i que li provoca plaer

- **MARQUÉS** (*animant-se progressivament, a mesura que parla*): Però és que jo vull fer de la meua obra un exemplar únic! Com són únics els meus quadres... els meus mobles... els meus vestits... (*passeja, excitat, per la cambra*) i els llibres... (*Assenyala alguns exemplars que es troben damunt un moble, mantinguts dempeus entre dues figuretes clàssiques.*) Els meus llibres també... Edicions úniques, fetes pel meu encàrrec, dels textos que m'agraden... (pàg.164).

4.3.6. Els personatges

- GABRIEL

- Aparença externa sense cap acotació que el caracteritze; el caràcter realista de l'obra ho fa innecessari.
- Quant al caràcter: està marcat per la categoria social i per l'orgull professional.
- **GABRIEL:** Una prova? (*Molest, ferit en el seu orgull professional.*) Voleu dir que no confieu en la meua capacitat... en la meua experiència...,? Us heu pensat potser, que sóc un principiant? (pàg. 156)

4.3.6. Els personatges

Ambdós protagonistes es caracteritzen especialment per la seua pertinença a classes socials diferents.

4.3.7. Acotacions

- Acotació llindar
 - Llista de persones dramàtiques
 - Gabriel de Beaumont, comediant
 - El señor Marqués de...

Què hi observem???

4.3.7. Acotacions

- CRIAT / MARQUÉS / GABRIEL
 - Per què no ACTOR o COMEDIANT????

4.3.7. Acotacions

- Acotacions externes
 - Són aquelles que apareixen abans de qualsevol parlament i delimiten les parts de l'obra: "París, 1784. [...]" (p. 141)

4.3.7. Acotacions

- Acotacions de mostrador omniscient

GABRIEL (*Després d'una pausa. Insegur, tractant de demostrar que no s'ha cregut la broma i que, a més, aquesta li sembla d'un gust prou dubtós*)(pàg. 148).

4.3.8. Parlaments

- Enunciació sempre dins del món ficcional (no es trenca la quarta paret). Potser només en les últimes paraules del parlament final del Marqués: “Els espectadors hem de romandre quiets en els seient... Respectem tots es ritus. Callem. Hem de guardar silenci” (pàg.178).
- Eminentment dialogada
- Algunes intervencions del Marqués assimilables al monòleg
- Dues escenificacions de Gabriel: teatre dins del teatre
- Comentaris del Marqués que s'aproximen a l'apart (pensaments oralitzats) (p.158-159)

4.3.9. Paratextos

- Títol
- Subtítol (a mode d'acotació que ens informa del gènere i l'estructura)
- Citació
- Dedicatòria
- Dues notes autorials
- Pròleg de J.M. Benet i Jornet (lectura indispensable)

4.3.9. Paratextos

- Títol de caràcter metafòric vinculat al món teatral.
- Subtítol "Diàleg entre un aristòcrata i un comediant"
(Intertextualitat amb l'obra de Diderot *La paradoxa del comediant*)
- La cita de Racine. Racine es converteix en autoritat
(naturalitat vs. coses extraordinàries)
- Dedicatòria a Joan Brossa (autor teatral que ha treballat
l'experimentació formal / homenatge)

4.3.9. Paratextos

- Nota lliardar
 - “Els personatges d’aquesta història són absolutament imaginaris. La data de localització de l’obra accentua aquesta impossibilitat d’identificació.”

Per què????

Quin n’és l’objectiu???

- Nota a peu de pàgina: indica que el Criat passarà a denominar-se Marqués

Valoració final

- El verí del teatre destaca per un acurat subministrament de la informació que manté l'efecte sorpresa *in crescendo*
- Reflexió metateatral
- Reflexió moral sobre els límits del plaer: la transgressió
- Combinació de reflexions universals amb el desenvolupament d'una ficció que s'aproxima al *thriller* psicològic

Bibliografia

- Benet i Jornet, Josep Maria (2014 [1978]). "Proleg informal" en *L'assassinat del doctor Moraleda. El verí del teatre*. Barcelona, Edicions 62, 181-187.
- Gilabert, Pau (2012). "Verí sense antídote per al Sócrates històric i la tragèdia barroca al Verí del teatre de Rodolf Sirera. (Una dosi extrema de sadisme per aturar els excessos de la ficció teatral)", *Methodos* 1, pàg. 91-106.
- Palomero, Josep (2012). "La recepta del verí" en *Actes de la III Jornada sobre els Escriptors Valencians Actuals*, Acadèmia Valenciana de la Llengua, pàg. 9-13.
- Prats, Antoni (1986). "Rodolf Sirera parla de les seues obres dramàtiques", *L'Aiguadolç*, 2, pàg. 9-17. En línia <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/rodolf-sirera/comentaris>
- Rosselló, Ramon X. (1999). "Aplicacions d'anàlisi a *El verí del teatre* de Rodolf Sirera", dins *Anàlisi de l'obra teatral (teoria i pràctica)*. València-Barcelona: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana-Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 198-240.
- Rosselló, Ramon, X. (2009). "Estudi preliminar" i "Propostes de treball i comentaris de text", *L'assassinat del doctor Moraleda. El verí del teatre*, Barcelona, Edicions 62, Col·lecció Educació 62, núm. 41, 11-38 i 191-201.
- Sanchis Sinisterra, José (1992). "Lectura y puesta en escena", *Pausa*, 11. (Revista de teatre contemporani en línia).
- Sirera, Rodolf (2014 5ena edició). *L'assassinat del doctor Moraleda. El verí del teatre*. Barcelona, Edicions 62, Col·lecció Educació 62, núm. 41.
- Sirera, Rodolf (2019). "Pròleg a la darrera obra dels germans Sirera", en Josep Lluís i Rodolf Sirera, *Dinamarca i Rodolf Sirera, Plagi*, Alzira, Bromera, pàg. 9-14.
- Sirera, Rodolf (2019). "Sobre *Plagi*", en Josep Lluís i Rodolf Sirera, *Dinamarca i Rodolf Sirera, Plagi*, Alzira, Bromera, pàg. 105-107.

Isabel Marcillas Piquer
Isabel.marcillas@ua.es

UA

UNIVERSITAT D'ALACANT
Departament de Filologia Catalana